

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Социолошки аспекти развоја спорта у Републици Србији кроз
Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013.
године и за период од 2014. до 2018. године

ЗАВРШНИ РАД

Професор:
Сандра Раденовић, ван.проф. др

Студент:
Мијатовић Бојан
Бр. Индекса 2004/2018

Београд 2022.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

**Социолошки аспекти развоја спорта у Републици Србији кроз
Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013.
године и за период од 2014. до 2018. године**

ЗАВРШНИ РАД

Студент
Мијатовић (Остоја) Бојан

Ментор
Сандра Раденовић, ван.проф. др

Чланови Комисије за оцену и одбрану завршног рада:

Бранка Савовић, ван.проф.др

Жељко Рајковић, ван. проф. др

Београд 2022.

Садржај

1. УВОД	4
2. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СПОРТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2009. ДО 2013. ГОДИНЕ	6
2.1 Акциони план за спровођење Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године	10
2.2 Анализа акционог плана Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године	11
3. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СПОРТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2014. ДО 2018. ГОДИНЕ	14
3.1 Акциони план за спровођење стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године	15
3.2 Анализа реализације очекиваних исхода дефинисаних Стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године	17
4. ЗАКЉУЧАК.....	19
ЛИТЕРАТУРА.....	21

1. УВОД

Циљеви социологије спорта су испитивање функције, значења и улоге спорта у животима људи и друштвима која они формирају као и идентификација процеса социјализације кроз савремени спорт и кроз учешће али и посматрање спортских активности и догађаја. Посебан аспект социологије спорта представља испитивање начина на које спорт реагује на друштвене промене као и утицај спорта на друштвене промене. Социологија спорта проучава и принципе укључивања људи у спорт, са који се препрекама суочавају и како пол, класа, етничка и верска припадност функционишу у области спорта. Области истраживања социологије спорта обухватају проучавање спортске субкултуре, политичку економију спорта, спорт и медије, спортско насиље, спортску политику, националне идентификације кроз спорт, спорт и глобализацију.¹

Модерна друштва се суочавају са чињеницом комерцијализације спорта и развоја нове „спортске индустрије“ захваљујући спонзорима, рекламама и медијима. Посматрање спорта као друштвене институције – физичке културе, пада у засенак пред тржишном привредом и количином новца који се улаже и зарађује кроз спорт. Резултат промене посматрања спорта проузроковао је различите принципе социолошких посматрања спорта. У таквом окружењу веће привлачности и медијске експонираности спорта као спектакла рекреација и физичко васпитање постају два занемарена аспекта проучавања спортске културе.²

Теоријски оквир рада

Друштвене појаве у сфери спорта и физичке културе, као и друштвену функцију спорта проучава социологија спорта као посебна социолошка дисциплина. Предмет проучавања социологије спорта представља интеракција између спорта и друштва у целини. Теоријски оквир рада се, у најширем смислу односи на значај политике владиних

¹Arushi Chopra, Sociology Group, Sociology of Sport: Meaning, Theories and Overview (посећено 14.07.2022.) <https://www.sociologygroup.com/sociology-of-sport/> ж

² Sandra s. Radenović, (2015). Sociologija sporta i/ili sociologija fizičke kulture – neka razmatranja. Sociološka luča, 2015, IX/1, str.:42-55.(PDF) Savremene tendencije u sociologiji sporta (researchgate.net) (посећено 17.07.2022.)

и невладиних организација као и спортских организација у сфери спорта и физичке културе.

Предмет рада јесу социолошки аспекти развоја спорта у Републици Србији сагледани кроз стратешка документа у области спорта и физичке културе: Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године и Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године.

Циљ рада

Под утицајем различитих фактора економске, социјалне, политичке или културне природе приметно је мењање позиције улоге спорта у једном друштву, па је циљ рада сагледавање утицаја краткорочних и дугорочних стратегија развоја спорта Владе Републике Србије на значај и улогу спорта у Републици Србији.

Задаци рада

Задаци рада проистичу из циљева рада. Основни задаци јесу прикупљање адекватне доступне литературе – књиге, чланци, интернет извори. Следећи корак јесте анализа доступних садржаја из пронађених извора и постављање закључака на основу истражених и анализираних извора.

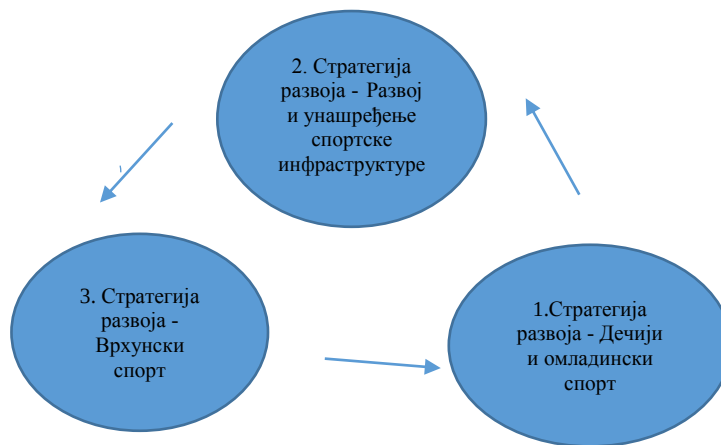
2. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СПОРТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2009. ДО 2013. ГОДИНЕ

Влада Републике Србије донела је у последњих петнаестак година две стратегије развоја спорта у Републици Србији и то прву за период од 2009. до 2013. године (објављена у "Службеном гласнику РС", бр. 110/2008 од 2.12.2008. године.) и другу за период од 2014. до 2018. године (објављена у „Службеном гласнику РС“, бр. 1/2015).

У предлогу прве Стратегије наглашава се да је спорт у Уставу Републике Србије дефинисан као категорија од посебног друштвеног интереса. „Ова стратегија прихватила је као једну од полазних основа да спорт представља универзално средство у креирању и остваривању вредности којима се мењају друштва, развија национална кохезија, афирмише демократија, остварују основна људска права и слободе, јача економија и подстиче заштита здравља грађана Републике Србије.“³ Очигледна је смерница Владе РС да се кроз Стратегију промовишу праве људске вредности – толерантност, стрпљење, неговање тимског духа, социјализација, поузданост и верност.

Осим опредељење стратегије за период од 2009. до 2013. године за стварање погодног амбијента за развој спорта и постављања првог и другог приоритета који се односе на ревитализацију постојећих објеката, у којима је то могуће с обзиром на запостављеност и запуштеност објеката у предходном периоду, и изградњу нових спортских објеката као трећи приоритет постављено је улагање у врхунски спорт и његов развој. Са социолошког аспекта посматрано од почетка осмишљавања Стратегије у расправе концепта је била укључена шира друштвена заједница на челу са Министарством за спорт и омладину, клубови, спортске организације, невладин сектор, научне институције, представници удружења, како би се поставиле основе Стратегије у којој ће бити заступљене све друштвене групе, институције, без обзира на верска, полна, национална или здравствена ограничења. Осим ових приоритетних циљева стратегије значајно је усмеравање становништва на нови модел друштвеног понашања у коме рекреативно бављење спортом представља нормалан стил живота.

³ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, Министарство омладине и спорта, Стр.2. (преузето 14. 07.2022.) <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf>

Слика 1. Верзија графичког приказа приоритета Стратегије развоја спорта за период од 2009. до 2013. године (преузето са <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf>, 15.07.2022.)

Препознавање проблема и доношење правих смерница представља основу Стратегије предвиђене за овај период. Чињенице су на страни исправности одлуке јер су у предходним периодима изграђени објекти различитих величина и намена у многим локалним самоуправама, због недовољно финансијских средстава, запуштени и ван употребе. У многе од тих објеката финансијски је исплативо улагати у ревитализације и реконструкције како би се привели основној намени. Са друге стране прихватљива је иницијатива изградње нових спортских објеката с тим да је пажња усмерена на пројектовање и изградњу мањих хала и терена који ће бити приступачнији већем броју корисника од мале деце, рекреативаца до активним спортистима. Њихова изградња је свакако финансијски исплативија али и њихово одржавање.⁴

Изградњом и ревитализацијом објеката као и њиховим активним коришћењем од стране младе популације Србије ствара се основ за добру регрутну базу за врхунски спорт.

⁴ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, Министарство омладине и спорта, Стр.2. (преузето 14. 07.2022.) <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf>

Улагања у развој врхунског спорта као једног од основних циљева стратегије представља промоцију основних вредности стабилних друштава као што су напоран рад, тренинг, упорност, борбеност, поштење, тимски рад и заједништво. Управо ове вредности које са собом носи врхунски спорт утичу на развој друштва у целини а посебно утичу на васпитање и развој младе популације. Врхунски спорт и постизање врхунских резултата на светском нивоу са собом носи одлику националне репрезентативности у свету у коју је потребно годинама улагати и неговати.

Постојање квалитетних спортских објеката и терена са организованим активностима треба да стимулише становништво свих узраста да у спорту, рекреативно се бавећи, развију своје социјалне вештине, врше превенцију свог здравља или нађу начин опоравка од болести и конструктивно искористе своје слободно време. Ово је посебно важно због укључења младих генерација чији животни стил, у доба дигитализације, представља дуго седење уз потпуно одсуство било какве физичке активности. Из наведених разлога Стратегија дефинише улогу државе у промовисању спорта за све категорије становништва и промовисању новог активног животног стила. Ово са собом носи отклањање узрока и превенције за многа обољења 21. века које као узрок имају недовољну физичку активност становништва.

Влада РС Стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године прецизира начине реализовања стратешких циљева у складу са зацртаном политиком у области спорта а у самој Стратегији су постављени стратешки принципи управљања спортом у будућности.

Влада је у припреми стратегије морала да анализира, пронађе и постави циљеве за сва три сегмента спорта у РС. Први сегмент представља Олимпијски и параолимпијски спорт, спорт особа са инвалидитетом као и струковна удружења. Други сегмент је спорт у институцијама односно у школама, универзитетима, спорт у војсци и полицији. Трећи сегмент представљају рекреативни али и различити облици екстремних спортова.

У периоду израде Стратегије спорт се у налазио у веома тешком положају јер је лоше финансиран али је истовремено доживљавао раст приватне иницијативе у области рекреативног вежбања. Постали су доминантни фитнес, аеробик, приватни тениски терени и балон сале за тренинге различитих спортова. У овој области није постојао регистар

клубова и активности у спорту па ни стручних кадрова као и начина и врсте опремљености објеката за ове намене. Ово је још један сегмент који је тражио уређење и о коме је држава морала да поведе рачуна.⁵ Занемареност физичког васпитања у школском узрасту је одлика периода пре Стратегије и на тај сегмент је дат акценат као део васпитне категорије којим се врши социјализација, комуникација, подстиче тимски рад, поштовање а истовремено се на правилан начин води рачуна о физичком развоју и здрављу. У први план се ставља израда националних стандарда у овој па и другим областима спорта. Намера је да систем спорта у Србији буде окренут спортисти и грађанину који се бави физичком активношћу – да постане спортоцентричан.⁶

До 2013. године визија Министарства омладине и спорта РС је да Србија постане држава у коме је спорт свима доступан, посебно деци, женама, особама са инвалидитетом, да се изврши развој спортске инфраструктуре, да Србија постане држава у којој се негују спортски таленти, у којој је спорт чинилац развоја.

Слика 2. Лого Министарства омладине и спорта Републике Србије⁷

⁵ ОТВОРЕНА ВЛАДА.рс., Центар за истраживање транспарентности и одговорности, Коментари Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, (преузето са <http://otvorenavlada.rs/strategija-razvoja-sporta0037-lat-doc-2/> 22.07.2022.)

⁶ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, Министарство омладине и спорта, Стр.2. (преузето 14. 07.2022.) <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf>

⁷ преузето са <https://www.mos.gov.rs/> (12.07.2022.)

Основу Стратегије чине и стратешка начела да се спортом афирмише држава и њено културно благо, да се њиме јача демократска пракса и толеранција и промовише једнакост свих, да за физичко и ментално здравље деце и омладине спорт има кључну улогу, да за бављење спортом не постоје никакави предуслови попут верских, полних или других разлика па ни инвалидитет. Финансирање спорта мора у Србији бити правно утемељено, систематски спроведено економски рационално и друштвено оправдано.

Примена Стратегије раздвојена је на три временска периода – од 2009. до 2010. године, од 2010. до 2012. године и на трећи период од 2012. до 2013. године. Први период је период стандардизације структура, савеза и њихових програма. Други период специјализације структуре и националних савеза према програмима подразумева физичко вежбање кроз афирмацију талената као ресурс за развој врхунског спорта уз процесе едукације и програмског финансирања. Трећи период представља успостављање новог система спорта у РС у складу са Европском спортском повељом, Кодексом етике и спречавања насиља у спорту.⁸

2.1 Акциони план за спровођење Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године

Влада је („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07 и 65/08), донела закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Стратегије развоја спорта У РС за период од 2009. до 2013. године у коме је извршена разрада дефинисања активности и планираних рокова за свих 22 стратешка циља. Реализација циљева у Акционом плану разрађена је по стратешким областима: спорт деце и омладине, правни акти у спорту, финансирање спорта, спортски објекти, врхунски спорт, рекреативни спорт, образовање и наука у спорту, спорт у аутономним покрајинама и локалним самоуправама, спорт особа са инвалидитетом, заводи за спорт, медицина у спорту и допинг, жене у спорту, војни и полицијски спорт, спречавање насиља у спорту, јавна гласила и спорт и волонтеризам у

⁸ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, Министарство омладине и спорта, Стр.2. (преузето 14. 07.2022.) <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf>

спорту. У свакој од наведених стратешких области дефинисани су циљеви активности, индикатор, носиоци активности, извори финансирања као и временски оквири за реализацију планираних активности.⁹

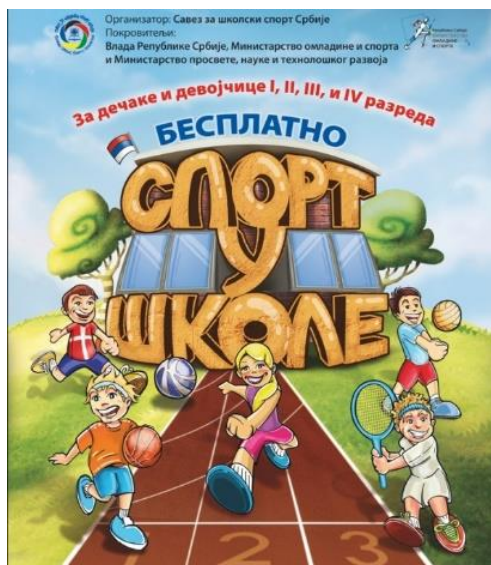
2.2 Анализа акционог плана Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године

По доступном извештају Републичког завода за спорт анализе реализације акционог плана стратегије развоја спорта донетог 10.11.2010. године који је спровео МОС од 270 дописа носиоцима активности стигло је 28% односно 75. Оправдање за овако мали број извештаја о реализацији активности је недостатак културе извештавања.¹⁰

У стратешкој области, први приоритет, спорт деце и омладине, до подношења извештаја је урађена анализа стања у предшколским, школском установама и универзитетском спорту, реализован је пројекат опремања школа са спортским реквизитима и справама, реализована је кампања “Изабери спорт” и отпочео је пројекат мерења физичких способности деце основно-школског узраста.

⁹ Акциони план за спровођење Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/plan-za-sprovodjenje-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf> (посећен 14.07.2022).

¹⁰ Анализа реализације акционог плана стратегије развоја спорта у РС за период 2009. до 2013. године <http://www.rzsport.gov.rs/download/file/EVALUACIJA%20STRATEGIJE%202009-2010%20ex.pdf> (посећено 15.07.2022)

Слика 3. Позив МОС-а на нову Стратегију развоја спорта у школама ¹¹

У оквиру другог приоритета унапређење спортске инфраструктуре до извештаја је изграђена прва фаза Националног тренинг центра – за 14 Националних спортских савеза, преузет на коришћење Спортски камп “Ђердап” – Кладово, у току је пројекат евидентирања и регистрације спортских објеката, средствима из НИП – а финансира се 24 пројекта МОС-а што подразумева изградњу, доградњу и уређење спортских објеката.

У оквиру трећег приоритета извршена је припрема за предстојеће учешће на Олимпијским играма у Лондону и до подношења извештаја утврђена је листа спортиста потенцијалних учесника на ОИ 2012. године, омогућено је тестирање спортске припремљености у РЗС, реализовано је финансирање спортских организација које остварују врхунске резултате – Буџетски фонд (96% укупних средстава) као и финансирање кроз стипендирања, национална признања, спортске награде и организацију “великих манифестација” а и формиран Савет за спорт – креирање спортске политике на највишем нивоу.¹²

¹¹ Извор Пирот плус онлине, 7.12.2012. <https://www.plusonline.rs/nova-strategija-razvoja-sporta-u-skolama> преузето (17.07.2022.)

¹² Анализа реализације акционог плана стратегије развоја спорта у РС за период 2009. до 2013. године <http://www.rzsport.gov.rs/download/file/EVALUACIJA%20STRATEGIJE%202009-2010%20ex.pdf> (посећено 13.07.2022.)

МОС је са Заводом за спорт и медицину спорта спровео анализу реализације акционог плана и Стратегије развоја спорта за период од 2009. до 2013. године са циљем сагледавања реалног стања и доношења нове Стратегије. Акционим планом био је предвиђен велики број носилаца активности па је постојао проблем координације и праћења активности без потпуног извештавања.

Закључак извештаја је да је Стратегија развоја спорта у РС за период од 2009. до 2013. године са Акционим планом унапредила затечено стање и поставила темеље за уређење система спорта у РС и побољшала услове за бављењем спортом. Анализа је поставила приоритете на унапређењу наставе и квалитета физичког образовања, рад на комуникацији између МОС-а, локалне самоуправе и актера спортских активности. Извештајем је констатовано да је спортска инфраструктура на недопуштеном нивоу уз 250 започетих а недовршених објеката.¹³

¹³ Анализа реализације акционог плана стратегије развоја спорта у РС за период 2009. до 2013. године <http://www.rzsport.gov.rs/download/file/EVALUACIJA%20STRATEGIJE%202009-2010%20ex.pdf>, (посећено 14.07.2022)

3. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СПОРТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2014. ДО 2018. ГОДИНЕ

Резултати анализе Стратегије од 2009. до 2013. године дали су смернице за израду нове Стратегије развоја спорта у РС за период од 2014. до 2018. године ("Сл.гласник РС", бр. 1/2015), у којој се приоритети не разликују од предходне Стратегије али су дефинисани кроз 4 области а Акционим планом су дефинисани и општи и посебни циљеви: развој спорта деце и омладине, повећање нивоа грађанске активности у рекреативном спорту, развој и унапређење врхунског спорта као и развој и унапређење спортске инфраструктуре.

Стратегије развоја спорта од 2014. до 2018. године препознаје спорт као саставни део идентитета грађана Републике Србије у којој свет треба да нас препозна као успешне и посебне. Темелј Стратегије представља идеја утицаја спорта на културу, економију, благостање и заједништво нације као и припремљеност за суочавање са животним изазовима модерног света. Бављење спортом треба да побољша квалитет живота али и обогати друштвене односе становника што знатно утиче на развој личности и здрав начина живота сваког појединца.¹⁴

Слика 4. Врхунски спорт¹⁵

¹⁴ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период 2014. до 2018. године, посећено 14.07.2022.)<https://www.mos.gov.rs/storage/2021/10/strategija-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-2014-2018-godine.pdf>

¹⁵ BBC News, 29.12.2019., <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-50895223> (preuzeto 18.07.2022.)

Изазови за реализацију ове Стратегије су вишеструки, од демографске слике Србије чије пројекције показују тренд старења становништва у наредних тридесет година, недостатак спортских навика становништва РС од којих се 56% изјаснило да се никада не бави физичким вежбањем а чињенице показују да је сваки пети одрасли становник Србије гојазан, да сваки трећи конзумира цигарете свакодневно, 40 % становништва скоро свакодневно конзумира алкохол и 46,5 % становништва има хипертензију.¹⁶ Изазове представљају финансирање спорта у РС, због уске базе за стицање прихода и њихово пласирање у спорт, као и насиље и недолично понашање на спортским приредбама. Посебан изазов Стратегије из овог периода представљају спортски објекти који су у лошем стању због недовољног улагања у одржавање па приоритет представља планирање обнове и изградња нових спортских објеката као и изградња националног тренинг центра.

3.1 Акциони план за спровођење стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године

Након доношења Стратегије донет је и Акциони план за спровођење стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године у коме је разрађен план спровођења општих и посебних циљева предвиђених Стратегијом кроз активности, мере и задатке, индикатори активности, одговорна институција и партнери за реализацију активности, предвиђени рокови за спровођење активности као и ресурси.

Први од четири општа циља је унапређење школског и универзитетског спорта у делу развоја спорта деце и омладине укључујући и школски спорт који као посебне циљеве има побољшање услова за реализацију спортских активности омладине, већи број ваннаставних спортских активности, повећано учешће деце на спортским манифестацијама, побољшање стручно педагошког рада у овој области као и медијско праћење школског и универзитетског спорта „у циљу неговања културе спортског

¹⁶ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године
<https://www.mos.gov.rs/storage/2021/10/strategija-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-2014-2018-godine.pdf>

понашања, фер плеја, сарадње, толеранције и поштовања различитости на спортским теренима“.¹⁷

Основни циљ ове Стратегије представља повећање обухвата бављења грађана спортом кроз унапређење спортске рекреације. У оквиру овог циља дефинисани су посебни циљеви који се односе на ојачавање свести о важности редовне физичке активности, повећање учешћа локалних самоуправа у финансирању спорта особа са инвалидитетом, унапређење сарадње рекреативних активности са омладинским спортом, врхунским спортом и спортом у полицији и војсци а све у циљу повећања бављења спортом становништва са акцентом на децу, младе, жене, особе са инвалидитетом и старе.

Развој и унапређење врхунског спорта представља основни циљ Стратегије кроз обезбеђење услова за његов развој. У овој области посебни циљеви су подизање нивоа и капацитета стручног развоја, стварање услова за бављење професионалним спортом као и услова за развој спортисте до врхунског резултата.

Слика 5. Бесповратна средства за финансирање спорта на територији АП Војводина¹⁸

¹⁷ Акциони план за спровођење стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/plan-za-sprovodjenje-strategije-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2014-do-2018-godine.pdf> (поцењено 25.07.2022.)

¹⁸ <https://snconsulting.rs/bespovratna-sredstva-u-oblasti-sporta-na-teritoriji-ap-vojvodina/> преузето 1.08.2022.

Основни циљ Стратегије из 2014. године је и развој и унапређење спортске инфраструктуре јер за бављење спортом, рекреативно или професионално, неопходна је доступност и разноврсност спортских објеката који су по свим извештајима са терена у запуштеном стању због недовољно улагања. Осим реконструкције постојећих објеката планирана је и изградња нових мултифункционалних спортских објеката као и националних тренинг центара па су то управо посебни циљеви уз унапређење матичне евиденције спортских објеката на територији РС.¹⁹

3.2 Анализа реализације очекиваних исхода дефинисаних Стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године

Анализом реализације очекиваних исхода дефинисаних Стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године, из марта 2019. године, обухваћен је степен реализације очекиваних исхода у остваривању постављених основних и приоритетних циљева. Анализа показује да је остварен значајан напредак у реализацији циља развоја спорта деце и омладине јер је за 15-20% повећан број деце која се организовано баве спортом, а за 10-15% се повећао број младих у школском и универзитетском спорту. Повећан је и број рекреативаца па и старих лица за 50%, особа са инвалидитетом за 30-50%, број жена се повећао за 10-15% до 2018. године.

Резултати анализе Стратегије за период од 2014. до 2018. године који показују значајан раст физичке активности, бављење спортским активностима који доприносе основном разлогу доношења Стратегија У РС а то је „да спорт обухвата сваки облик физичке активности која доприноси физичкој спремности, добром стању менталног здравља и социјалном повезивању.“²⁰

¹⁹ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године, Стр. 14
<https://www.mos.gov.rs/storage/2021/10/strategija-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-2014-2018-godine.pdf>

²⁰ Анализа реализације очекиваних исхода дефинисаних стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године, посећено 26.07.2022.
<https://www.mos.gov.rs/public/documents/upload/sport/inspekcija/ANALIZA%20REALIZACIJE%20STRATEGIJE%20RAZVOJA%20SPORTA%20I%20AP%20za%20period%202014-2018.%20godine1.pdf>

У остварењу циља повећања обухвата бављења грађана спортом кроз развој и унапређење спортске рекреације постигнути су значајни резултати али је препорука подизања свести грађана о значају рекреативног спорта у свим старосним групама са посебним фокусом на грађане средње и старије доби.

У оквиру врхунског спорта у посматраном периоду спортисти Србије су остварили значајне резултате на међународним такмичењима како у појединачним тако у групним спортовима и освојено је 3112 медаља, 1052 златне, 863 сребрне и 1197 бронзане, од чега је 60% медаља освојено од стране мушкараца. Препорука у овој области представља јачање капацитета свих актера значајних за постизање врхунских резултата њихова повезаност, обезбеђење кадрова и постављање дугорочних планова.

Што се тиче приоритетног циља реконструкције постојећих и изградње нових објеката на почетку и крају посматраног периода издвојена је приближно иста сума средстава за пројекте изградње и прилагођавања спортске инфраструктуре - око 374 милиона динара. У 2016. години је издвојено значајно више средстава - 529,8 милиона динара, док је наредне године утрошено нешто мање - 276,9 милиона динара. У посматраном периоду, у изградњу и прилагођавање спортске инфраструктуре уложено је око 1,5 милијарде динара.²¹ Препорука је константан рад на овом циљу јер се уочавају значајни проблеми у реконструкцији и изградњи објеката од неадекватних дозвола за изградњу, неприступачности особама са инвалидитетом, енергетске неефикасности до нерешених статуса спортско рекреативних центара.

²¹ Анализа реализације очекиваних исхода дефинисаних стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године,
<https://www.mos.gov.rs/public/documents/upload/sport/inspekcija/ANALIZA%20REALIZACIJE%20STRATEGIJE%20RAZVOJA%20SPORTA%20I%20AP%20za%20period%202014-2018.%20godine1.pdf>

4. ЗАКЉУЧАК

„ О игри је већ речено да је то спонтана, нагонска активност, увек пријатна (док траје као игра). У физичкој култури игра је увек динамичка активност. Њена обележја су: слобода деловања и могућност да се испоље вештине и стваралаштво у организацији игре али и велика слобода у креирању њених правила. У њој се подстиче упорност, радост али и пркос, другарско надмудривање и жеља за разноврсним моторичким активностима. Игра се никада не организује због резултата већ, пре свега, због емоција које се доживљавају током саме игре. И наравно то није радна делатност.“²² Физичка и духовна снага човека се морају обнављати. Физичка култура представља основ здравља и способности народа јер кроз њу осим телесног задовољства због потрошених калорија човек остварује своју елементарну сврху – инфилтрацију у друштво, социјализацију са другим људима, емотивну сатисфакцију. Здрав народ који каналисано троши физичку и духовну енергију представља основ за просперитете нације и њено представљање свету преко професионалних спортова и постизања међународних успеха.

Препознавање ових чињеница се огледа у Стратегијама Владе Републике Србије спроведеним у два посматрана периода. Свесни чињенице недостатка физичке активности јер се по анкетама Министарства 56% грађана изјаснило да се никада не бави физичком активношћу²³ као и огромног процента гојазних, оболелих од хипертензије, дијабетиса, болести кичме, Влада у основи Стратегије планира едукације и подизање нивоа свести о бављењу рекреативним физичким активностима ради побољшања здравља целокупног народа стварајући предуслове за омогућавање активности на адекватним спортским игралиштима, реконструкцијом постојећих али и изградњом нових објеката. У Стратегијама је препозната вредност развоја базе за врхунски спорт кроз неговање навика физичке активности и љубави према спорту, које се огледа у чињеници срећног детета окруженог пријатељима истог интересовања, жеље за фер плеј такмичењем, тимским радом и успехом. Каналисањем од стране одговорних и стручних тренера, талентованих

²² Петар.Д Павловић, Душко Вејновић, Теорија и социологија спорта, Бања Лука 2014. Стр.50
<https://defendologija-banjaluka.com/files/Teorija%20i%20sociologija%20sporta%20za%20web.pdf>

²³ Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године
<https://www.mos.gov.rs/storage/2021/10/strategija-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-2014-2018-godine.pdf>

младих људи, на професионално бављење спортом представља основу развоја врхунског спорта. Стратегијама су обухваћени сви делови популације од деце предшколског и школског узраста, до старих лица, жена, особа са инвалидитетом и резултати анализа Стратегија показују значајне помаке у свим категоријама.

Стратегија покрива и проблематику недозвољених активности у спорту, допинг, недолично и насилно понашање на спортским манифестацијама борећи се против таквих понашања. Резултати су очигледни јер је последњих година све мања појава инцидената на стадионима и спортским манифестацијама.

Процес развоја стила живота у коме физичка активност, спорт посебно рекреативан, је дуготрајан и константан с обзиром на стасавање нових „дигиталних“ генерација везаних за столицу и технологију, али је важна чињеница да је у Србији постављен основ који даје праве смернице за овај правац захваљујући Стратегијама за период од 2009. до 2013. године и за период од 2014. до 2018. године.

Улога спорта у Републици Србији захваљујући Стратегијама поприма све већи значај захваљујући улагањима у спорт и инфраструктуру спорта како од стране државе тако и каналисано кроз смерница Стратегија из приватног сектора. Комерцијализација спорта и спортских активности не мора бити у основи лоша је се сливањем већих средстава у објекте и спорт уопште анимира више учесника на активно учешће. Солидне резултате у постизању циљева Стратегија добијају се и захваљујући помодарству пласирања здравог живота кроз платформе за друштвене мреже и остале медије што доприноси већем учешћу младих али и средовечних људи у рекреативним активностима које обезбеђују добар изглед али и физичко здравље.

ЛИТЕРАТУРА

1. Акциони план за спровођење Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/plan-za-sprovodjenje-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2009-do-2013-godine.pdf>
2. Акциони план за спровођење стратегије развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. година <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/02/plan-za-sprovodjenje-strategije-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-od-2014-do-2018-godine.pdf>
3. Анализа реализације акционог плана стратегије развоја спорта у РС за период од 2009. до 2013. година <http://www.rzsport.gov.rs/download/file/EVALUACIJA%20STRATEGIJE%202009-2010%20ex.pdf>
4. Анализа реализације очекиваних исхода дефинисаних стратегијом развоја спорта у Републици Србији за период 2014. до 2018. године , <https://www.mos.gov.rs/public/documents/upload/sport/inspekcija/ANALIZA%20REALIZACIJE%20STRATEGIJE%20RAZVOJA%20SPORTA%20I%20AP%20za%20period%202014-2018.%20godine1.pdf>
5. Bazić, J. (2018). The Social Aspects of Sport. *Physical education and sport through the centuries* 5(1), 49-66.
6. Влада Републике Србије, Генерални секретаријат, Стратегије: <https://www.gs.gov.rs/strategije-vs.html>
7. Milovanović.M.I., Radenović.S., *Savremene tendencije u sociologiji sporta, Od konstituisanja do „razmrvljene“ discipline*, Pregledni članak Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja UDK 316:796, Univerzitet u Novom Sadu 316:796.035,316:796.332 Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Primljen: 17. 08. 2019. Univerzitet u Beogradu
8. Павловић, Д. П, Вејновић, Д. (2014). *Теорија и социологија спорта – одабране теме*. Бања Лука: Европски дефектологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања и Удружење наставника и сарадника Универзитета у Бања Луци.
9. Radenović, S. (2015). Sociologija sporta i/ili sociologija fizičke kulture – neka razmatranja. *Sociološka luča*, 2015, IX/1, str.:42-55.
10. Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2014. до 2018. године <https://www.mos.gov.rs/storage/2021/10/strategija-razvoja-sporta-u-republici-srbiji-za-period-2014-2018-godine.pdf>